

פרשת ויקהל - הרב ברוך רוזנבלום שנת תשע"א.

צווי המשכן עד למחרת יום הכפורים, שהיו ישראל מרוצים להקב"ה, וכן הוא בהדיא בזוהר ויקהל, אשר על כן בצווי הקב"ה כתיב מאת כל איש, דהיינו גם ערב רב, כמו שדרשו רבותינו ז"ל, איש איש, מלמד וכו', ומשה בציווי אמר לישראל, קחו מאתכם דייקא, ולא מערב רב, לפי שהם גרמו בנזקין וק"ל.

לעומת זאת, מופיע במדרשי חז"ל רבים, שהציווי על עשיית המשכן, היה עוד לפני שיצאו עם ישראל ממצרים :

כותב המדרש [במדבר רבה, פרשה יב, אות ו] - **אמר רבי יהושע תנאים עשה הקדוש ברוך הוא עם ישראל עד שהם במצרים, שאינו מוציאם משם אלא על מנת שיעשו לו משכן וישרה שכינתו ביניהם, כמו שנאמר (שמות כט, מו): וידעו כי אני ה' אלהיהם אשר הוצאתי אתם מארץ מצרים לשכני בתוכם, על מנת לשכני בתוכם, וכיון שהוקם המשכן וירדה השכינה ושרתה בתוכם.**

אותם דברים כותב רבינו בחיי {פרשת תצוה ל, מו} - **וידעו כי אני ה' אלהיהם אשר הוצאתי אותם מארץ מצרים לשכני בתוכם. יאמר כי הוצאה היתה על מנת לשכני בתוכם כי לולא כן לא הוציאם. וזה יורה כי השראת השכינה בישראל צורך גבוה הוא ג"כ לא צורך הדיוט. וזהו לפי דעתי מה שאמר הנביא הושע ע"ה { הושע יג, ד } ואנכי ה' אלהיך מארץ מצרים ואלהים זולתי לא תדע ומושיע אין בלתי. יאמר כי לא הוצאתיך מארץ מצרים אלא בשביל אנכי ה' אלהיך כדי שתקבל עליך אלהותי וכדי שלא תדע אלהים זולתי. ולכך הזכיר מארץ מצרים באמצע. וכן מצאתי במדרש תהילים בפסוק {תהילים קי"ד} בצאת ישראל ממצרים. ר' יהושע בן לוי אמר בזכות המשכן נגאלו ישראל ממצרים, שנאמר {שמות ב, כה} וירא אלהים את בני ישראל וכתוב {לט, מג} וירא משה את כל המלאכה. ויש לך מקום אחר ללמוד הימנו אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים על תנאי לשכני בתוכם. ע"כ לשון המדרש. וזהו שכתוב {תהילים קל"ב} אוה למושב לו. וכתוב {שם} פה אשב כי אויתיה. ורבו המקראות המעידים על זה וכבר הזכרתי זה בפסוק וידבר.**

אם ככה יוצא, שרצונו של הקב"ה היה מתחילה, שבני ישראל יבנו משכן גם בלי קשר לחטא העגל. ואם ככה, הסדר הוא נכון. פרשת תרומה נאמרה למשה, לפני חטא העגל. לאחר מכן עם ישראל חטא, ולאחר מכן מגיע הציווי על ישראל.

כותב הרמב"ן {תרומה כה, א} - **וסוד המשכן הוא, שיהיה הכבוד אשר שכן על הר סיני שוכן עליו בנסתר. וכמו שנאמר שם (לעיל כד טז) וישכן כבוד ה' על הר סיני, וכתוב (דברים ה כא) הן הראנו ה' אלהינו את כבודו ואת גדלו, כן כתוב במשכן וכבוד ה', מלא את המשכן (להלן מ לד). והזכיר במשכן שני פעמים וכבוד ה' מלא את המשכן, כנגד "את כבודו ואת גדלו, והיה במשכן תמיד עם ישראל הכבוד שנראה להם בהר סיני. ובבא משה (להלן לד לד) היה אליו הדבור אשר נדבר לו בהר סיני. וכמו שאמר במתן תורה (דברים ד לו) מן השמים השמיעך את קולו ליסרך ועל הארץ הראך את אשו הגדולה, כך במשכן כתיב (במדבר ז פט) וישמע את הקול מדבר אליו מעל הכפרת מבין שני הכרובים וידבר אליו.**

פרשת השבוע שנקרא בע"ה בשבת זו, פרשת ויקהל. בשבת שעברה, קראנו פרשת כי תשא, שעסקה בחטא העגל.

פותחת הפרשה {לה, א} **ויקהל משה את כל עדת בני ישראל ויאמר אלהים אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות אתם: {ב} ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם קדש שבת שבתון לה' כל העשה בו מלאכה יומת: {ג} לא תבצרו אש בכל משבתיכם ביום השבת.**

דנים המפרשים, אלמלא עם ישראל היו חוטאים בעגל, האם היינו מצטווים על עשיית המשכן או לא ?

אומר רש"י {פרשת כי תשא}, וכך מובא במדרש תנחומא, שכל הציווי על עשיית המשכן נגזר כתוצאה מחטא העגל, ואלמלא חטא העגל לא היינו מצטווים על עשיית המשכן

כותב הספורנו - {לא, יח} **ויתן אל משה ככלותו. אחר שספר מה היה הטוב שהושג בסוף כל הפעמים ששהה משה בהר ארבעים יום, פירש הטעם מפני מה לא הושג התכלית שיעד האל יתברך במתן תורה, באמרו ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש ובאמרו מזבח אדמה תעשה לי בכל המקום אבא אליך עד שהוצרך לעשות משכן, והודיע שקרה זה בסבת רוע בחירת ישראל. כי אמנם בסוף ארבעים יום הראשונים נתן הלוחות מעשה אלקים לקדש את כלם לכהנים וגוי קדוש ככל דברו הטוב. והמה מרו והשחיתו דרכם ונפלו ממעלתם, כמו שהעיד באמרו ויתנצלו בני ישראל את עדים מהר חורב.**

אומר המדרש {תנחומא, תרומה, אות ח} - **ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם (שמות כה, כח). אימתי נאמרה למשה הפרשה הזו של משכן, ביום הכפורים עצמו, אף על פי שפרשת המשכן קודמת למעשה העגל. אמר רבי יהודה ברבי שלום: אין מקדם ומאחר בתורה, שנאמר: נעו מעגלתי לא תדע (משלי ה, ו), מטלטלות הן שביליה של תורה ופרשיותיה. הוי, ביום הכפורים נאמר למשה ועשו לי מקדש מניין? שכן עלה משה בששה בסיון, ועשה ארבעים יום וארבעים לילה, ועוד עשה ארבעים, ועוד עשה ארבעים, הרי מאה ועשרים. ואתה מוצא, שביום הכפורים נתפפר להם, ובו ביום אמר לו הקדוש ברוך הוא, ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, כדי שידעו כל האמות שנתפפר להם על מעשה העגל. ולכך נקרא משכן העדות (שמות לח, כט), שהוא עדות לכל באי העולם, שהקדוש ברוך הוא שוכן במקדש שכם. אמר הקדוש ברוך הוא: יבא זה שבמשכן ויכפר על זה ששנעשה בו את העגל, שכתוב בו: ויתפרקו כל העם את נזמי הזהב וגו' (שמות לב, ג). ולכך מתפפרין בזהב, וזאת התרומה אשר תקחו מאתם זהב. אמר הקדוש ברוך הוא: כי אעלה ארכה לך וממכותיך ארפאך (ירמיה ל, יז).**

כך גם כותב רש"י {כי תשא, לא, יח} - **ויתן אל משה וגו'. אין מוקדם ומאוחר בתורה, מעשה העגל קודם לצווי מלאכת המשכן ימים רבים היה, שהרי ביי"ז בתמוז נשתברו הלוחות, וביום הכפורים נתרצה הקב"ה לישראל, ולמחרת התחילו בנדבת המשכן והוקם באחד בניסן. צ"ע טובא, דילמא הכל כסדר, וצווי הקב"ה למשה היה בארבעים ימים הראשונים, טרם עשותם העגל, וקודם רדתו מההר עשו העגל, ומשה לא הגיד לישראל**

(שמות לב, כד): וְאֵשׁ לָכֹהוּ בָאֵשׁ וַיֵּצֵא הָעֶגְלָה הַזֶּה, בָּא בְצִלָּל וְרָפָא אֶת הַמִּפְקֵה, מִשָּׁל לְתַלְמִידוֹ שֶׁל רוֹפֵא שֶׁנִּתֵּן רִטְיָה עַל מִפְקֵה אַחַת וְנִתְרַפְּאֵת, וְהָיוּ מְקַלְסִין אוֹתוֹ, אָמַר לָהֶם רַבּוֹ קְלָסוּ לִי שְׁלֹמֶדְתֵּי. כִּךְ הָיוּ הַכֹּל אוֹמְרִים בְּצִלָּל בְּחֻכְמָתוֹ וּבִתְבוּנָתוֹ עָשָׂה אֶת הַמְשָׁכָן, אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֲנִי הוּא שֶׁבְרָאֵתִי וְלִמְדָתִי, שֶׁנֶּאֱמַר: הִנֵּה אֲנֹכִי בְרָאֵתִי חֲרָשׁ, לְפִיכֶךְ אָמַר מִשָּׂה: רְאוּ קָרָא ה' בְּשֵׁם.

אומר המהרז"ו – בָּא בְצִלָּל וְרָפָא אֶת הַמִּפְקֵה. ע"י שעסק באש לכלי המשכן, היתה כפרה על מה שעשו את העגל באש.

שואלים חז"ל – למה דוקא בתאריך ט"ו בתשרי יושבים בסוכות !!

מתרץ הטור - אם היינו יושבים בסוכות בקיץ, היו אומרים משום שנוח בזמן זה לשבת בחוץ.

אומר הגאון מווילנה – ב"ז בתמוז עשו עם ישראל העגל. באותו הרגע סילק הקב"ה את ענני הכבוד.

אומרת הגמרא {מסכת תענית ט, א} - שלשה פרנסים טובים עמדו לישראל אלו הן משה ואהרן ומרים וג' מתנות טובות ניתנו על ידם ואלו הן באר וענן ומן באר בזכות מרים עמוד ענן בזכות אהרן מן בזכות משה.

את המן אי אפשר היה לקחת כי צריך אוכל. את הבאר אי אפשר היה לקחת כי צריך מים. ענני הכבוד היו כבונוס לעם. אם עשיתם את העגל, לא מגיע לכם כבונוס.

מתי חזרו העננים ?

ביום הכיפורים חזר משה רבינו עם הלוחות, ובישר לעם ישראל שנמחל להם על חטא העגל. למחרת יום הכיפורים, נאמר {לה, א} וַיִּקְהַל מֹשֶׁה אֶת כָּל עַדְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.

אומר רש"י - ויקהל משה. למחרת יום הכפורים כשירד מן ההר ... וציוה אותם על מלאכת המשכן.

יוצא שבי"א לחודש תשרי הוא ציוה אותם על מלאכת המשכן, איסוף התרומות ארץ יומיים, שנאמר {שמות לו, ג} וְהֵם הֵבִיאוּ אֵלָיו עוֹד נִדְבָה בִּבְקָר בִּבְקָר - בשני בקרים ב"ב וב"ג תשרי.

בי"ד לחודש תשרי, אומר הגאון מווילנה, אסף אותם משה רבינו פעם נוספת ואמר להם לא להביא יותר תרומות למלאכת המשכן, שנאמר {שם, ז} וְהִמְלֵאכֶה הִיָּתָה דִּים לְכָל הַמְּלֵאכֶה לַעֲשׂוֹת אֹתָהּ וְהוֹתֵר.

ביום ט"ו לחודש תשרי, לקח משה רבינו את כל התרומות שניתנו למלאכת המשכן, ומסר אותם ביד עושי המלאכה.

אומר הגאון מווילנה – באותו היום שנתן משה רבינו את התרומות לידי עושי מלאכת המשכן, חזרו ענני הכבוד. לכן אנחנו יושבים בתאריך ט"ו לחודש תשרי בסוכות, כי בו החזיר הקב"ה את ענני הכבוד.

אומרים חז"ל – המשכן היה מוכן בנס, בכ"ה לחודש כסלו - תוך חודשיים הוקם המשכן !!!

צריך לדעת, שלא היו להם את אותם כלי עבודה שיש לנו היום.

כותב המדרש {במדבר רבה, פרשה יג, אות ו} - ביום הראשון, אמר רבי שמואל בר אבא, מהו ביום הראשון, מן היום הראשון שברא הקדוש ברוך הוא את העולם נתאנה לדור עם בריותיו בתחתונים, ראה היאך פתיב בברית יום ראשון (בראשית א, ה): ויהי ערב ויהי בקר יום אחד, יום ראשון אינו אומר, אלא יום אחד, וכשם שאמר יום אחד יאמר יום שנים יום שלשה, אלא למה אמר יום אחד, שעד שהקדוש ברוך הוא היה יחידי בעולמו נתאנה לדור עם בריותיו בתחתונים, לא עשה כן אלא כיון שהוקם המשכן והשרה בו הקדוש ברוך הוא שכינתו ובאו הנשיאים להקריב, אמר הקדוש ברוך הוא יפתב שָׁבִיּוֹם זֶה נִבְרָא הָעוֹלָם.

עוד אומרת הגמרא {מסכת מגילה י, ב} - {ויקרא ט-א} ויהי ביום השמיני ותניא אותו היום היתה שמחה לפני הקדוש ברוך הוא כיום שנבראו בו שמים וארץ.

אומר רש"י - ויהי ביום השמיני. שמיני למלואים, הוא ר"ח ניסן, שהוקם המשכן בו ביום.

יוצא עפ"י הדברים, שבים שבו הוקם המשכן, הושלמה מלאכת הבריה.

עפ"י שיטת רש"י שמקורה בתנחומא, שכל עשיית המשכן באה לכפר על חטא העגל, ואלמלא חטא העגל לא היינו מצווים על עשיית המשכן, באים חז"ל ואומרים, שכל פרט ופרט שנאמר בפרשת ויקהל מדבר על כפרת חטא העגל:

אומרים חז"ל {מדרש לקח טוב, ויקהל} - וצוה את משה להזהירם על עשיית המשכן וכל כלי, לכפר על מעשה העגל. תבוא אמירת ועשו לי מקדש {כה, ח}, וכפר על קום עשה לנו אלהים {לב, א}, תבוא קהלת משה רבינו, דכתיב ויקהל משה את כל עדת בני ישראל, וכפר על קהלת אהרן, שנאמר ויקהל העם על אהרן. תבוא אמירת משה רבינו, שנאמר ויאמר אליהם משה, וכפר על אמירת אהרן, דכתיב ויאמרו אליו קום עשה לנו אלהים. תבוא אמירת {לה, א} אֵלֶּה הַדְּבָרִים, וכפר על {שמות לב, ד} אֵלֶּה אֵלֶּהיךָ יִשְׂרָאֵל. תבוא נתינת זהב התנופה, ותהיה כפרה על נתינת זהב העגל.

אומר המדרש {שמות רבה, פרשה מת, אות ה} - ראו קרא ה' בְּשֵׁם בְצִלָּל, הַדָּא הוּא דְכָתִיב (הושע יד, ה): אֲרָפָא מְשׁוּבְתָם אֲהִיבם נְדָבָה, מַה פְּתִיב לְמַעְלָה (שמות לה, כט): הֵבִיאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל נְדָבָה לָהּ, וְאַחַר כֵּן רָאוּ קָרָא ה' בְּשֵׁם בְצִלָּל, אֵלֶּה פִּשְׁעֵשׁוּ הָעֶגְלָה אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמִשָּׂה: (שמות לב, י): וְעַתָּה הִנֵּיחָה לִי וּגּוֹ', אָמַר לוֹ בְּדַק אוֹתָן שִׁיעֲשׂוּ אֶת הַמְּשָׁכָן, מַה פְּתִיב בְּאוֹתָהּ קְלָקְלָה: (שמות לב, ב): פְּרָקוּ נְזָמֵי הַזָּהָב, וּמַה הֵבִיאוּ נְזָמִים, וְכִשְׁעֲשׂוּ הַמְּשָׁכָן עֲשׂוּ אוֹתוֹ נְדָבָה, וּמַה פְּתִיב: (שמות לה, כב): כָּל נְדִיב לֵב הֵבִיאוּ חֹח וְנָזָם טַבַּעַת וְכוּמָז, בְּנִזְמִים חֲטָאוּ וּבְנִזְמִים נִתְרַפָּה לָהֶם ...

עוד אומרים חז"ל {שמות רבה, פרשה נא, אות ח} - אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יְבוֹא זֶהָב הַמְּשָׁכָן וְיִכְפֹּר עַל זֶהָב הָעֶגְלָה, אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לִישְׂרָאֵל בְּשָׂעָה שֶׁעֲשִׂיתֶם אֶת הָעֶגְלָה הַכְּעִסְתֶּם אוֹתִי בְּאֵלֶּה אֵלֶּהיךָ, עֲכָשִׁיו שֶׁעֲשִׂיתֶם הַמְּשָׁכָן בְּאֵלֶּה אֲנִי מִתְרַפָּה לָכֶם, הָיוּ: אֵלֶּה פְקוּדֵי הַמְּשָׁכָן.

אומרים חז"ל {שמות רבה, פרשה מת, אות ד} - ראו קרא ה' בְּשֵׁם, הַדָּא הוּא דְכָתִיב (ישעיה נד, טז): הִנֵּה אֲנֹכִי בְרָאֵתִי חֲרָשׁ, זֶה בְצִלָּל. נִפְחַ בָּאֵשׁ פָּחַם, חֲטָאוּ יִשְׂרָאֵל בָּאֵשׁ, שֶׁנֶּאֱמַר

אומר המדרש {קהלת רבה, פרשה א, אות ב} - למה נקרא שמו קהלת, שהיו דבריו נאמרים בהקהל, על שם שאמר (מלכים א ח, א): אז יקהל שלמה.

אומר הבאר משה מאוז'רוב - מעמד הר סיני, נקרא בתורה בשם 'הקהל', שנאמר {ואתחנן ה, יט} את הדברים האלה דבר ה' אל כל קהלתם בהר מתוך האש וגו'. ועוד {עקב ט, י} ככל הדברים אשר דבר ה' עמכם בהר מתוך האש ביום הקהל.

נשאלת השאלה - מה המושג הזה של 'קהל' ?

אומר הבאר משה - 'קהל' פירוש הדבר כשהעם מלוכד, דכתבי 'כאיש אחד בלב אחד'.

כשכל העם נקהל בתפילה, בימי מרדכי ואסתר, זה היה התיקון לגזירת המן, שנאמר {אסתר ג, ה} ישנו עם אחד מפזר ומפזר בין העמים בכל מדינות מלכותך.

ראה משה רבינו את הפירוד בעם, כאשר עשו את העגל. לכן התיקון זה היה ויקהל משה - "אם אצליח ללכד אותם בקהל ובפומבי, זה יביא לתיקון חילול ה' שהיה בחטא העגל."

אם ככה יוצא, שלא רק בניית המשכן היתה כפרה לחטא העגל, אלא גם ויקהל משה' היה סוג של כפרה על חטא העגל.

לאחר הדברים האלה, נוכל להיכנס לנושא נוסף :

בפרשת כי תשא, מאריכה התורה מאוד במצות השבת :

אומרת התורה {לא, יב} ויאמר ה' אל משה לאמר: {יג} ואתה דבר אל בני ישראל לאמר אך את שבתתי תשמרו כי אות הוא ביני וביניכם לדברתיכם לדעת כי אני ה' מקדש שבת: {יד} ושמרתם את השבת כי קדש הוא לכם מחלליה מות יומת כי כל העשה בה מלאכה ונכרתה הנפש ההוא מקרב עמיה: {טו} ששת ימים יעשה מלאכה וביום השביעי שבת שבתון קדש ליהנה כל העשה מלאכה ביום השבת מות יומת: {טז} ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת לדברתי ברית עולם.

אומר רש"י - אך את שבתתי תשמרו. אף על פי שתהיו רדופין וזריזין בזריזות מלאכה שבת אל תדחה מפניה. כל אכין ורקין מיעוטיך, למעט שבת ממלאכת המשכן - זה בא לומר לך "לא מחללים שבת עבור מלאכת המשכן"

אומרת התורה בפרשת השבוע {לה, ב} ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם קדש שבת שבתון לה' כל העשה בו מלאכה יומת.

אומר רש"י - ששת ימים. הקדים להם אזהרת שבת לצווי מלאכת המשכן, לומר שאינה דוחה את השבת.

שואלים רבותינו - אם בפרשת כי תשא כבר קראנו, שמלאכת המשכן אינה דוחה את השבת, למה בפרשת השבוע, פרשת ויקהל, חוזרת על זה פעם נוספת התורה ?

שאלה נוספת ששואלים רבותינו :

בפרשת תרומה ובפרשת תצוה, לא נאמר הציווי על מלאכת המשכן. לעומת פרשת כי תשא, ששם מופיע הציווי על המשכן ולאחר מכן על השבת.

כותב הרמב"ן - בנס הצליחו לעשות את המלאכה. רק מי שרצה באמת, קיבל סיעתא דישימא מיוחדת.

בכ"ה בכסלו באו למשה רבינו "המשכן מוכן".

שאל משה את הקב"ה: "לחונך את המשכן ?"

"לא"

"למה מחכים ?!"

"מחכים לר"ח ניסן. החודש שבו נולד יצחק !"

הכל היה סגור בארגזים במשך ג' חודשים.

שואל הספר פרדס יוסף {פרשת פקודי} - למה עיכב הקב"ה את חניכת המשכן, במשך ג' חודשים !? אם לכתחילה, רצה הקב"ה שהמשכן יהיה מוכן בר"ח ניסן, למה הוא נתן להם להזדרז כ"כ ?!

היה יכל הקב"ה לתת להם לעשות את המלאכה לאט יותר, ואז יכלו לסיים את המלאכה בט"ו לחודש אדר, ואז תוך שבועיים היו מארגנים את חנוכת המשכן !

אומר הפרדס יוסף - זה היה חלק מהכפרה לחטא העגל, כי גם במעשה העגל עשו את הכל מהר.

לכן, אם את העגל עשו מהר, גם את המשכן יעשו מהר ! כמו שאת העגל עשיתם ללא ציווי, עכשיו תמתינו לציווי, כדי לחנוך את המשכן !

לאחר ההקדמה הזאת, היינו רוצים לעמוד על נקודה נוספת, שעומד עליה הבאר יוסף :

אומרים חז"ל {ילקוט שמעוני, ויקהל, לה} - ויקהל משה. רבותינו בעלי אגדה אומרים מתחילת התורה ועד סופה אין בה פרשה שנאמר בראשה ויקהל, אלא זאת בלבד.

נשאלת השאלה - בשביל מה צריך ויקהל משה'?

אם רוצים לומר, שמשה רבינו ידבר מול כולם, אין צורך לכתוב ויקהל'. תיפתחו רש"י בתחילת פרשת קדושים :

אומר רש"י {קדושים יט, ב} - דבר אל כל עדת בני ישראל.

מלמד שנאמר פרשה זו בהקהל, מפני שרוב גופי תורה תלוין בה.

אומר המדרש {שוחר טוב בתהילים, מזמור כ"ו} - שנאתי קהל מרעים. איזה קהל זה ? קהל קרח, שנאמר {במדבר טז} ויקהל עליהם קרח. ולאיזה קהל אני אוהב ? {שמות ט} ויקהל משה.

אומר המדרש {לקח טוב, שמות לה} - תבוא קהלת משה רבינו, דכתיב {שמות לה, א} ויקהל משה את כל עדת בני ישראל, וכפר על קהלת אהרון, שנאמר {לב, א} ויקהל העם על אהרן ויאמרו אליו קום עשה לנו אלהים.

אומר הבאר יוסף - המילה ויקהל' מלמדת שהתאספו מסביב משה רבינו.

שלמה המלך, נקרא בשם 'קהלת', שנאמר {קהלת א, א} דבריי קהלת בן דוד מלך בירושלם.

כשמשנה רבינו מדבר אל עם ישראל, מופיע הציווי על השבת, ולאחר מכן על המשכן.

נשאלת השאלה – למה שינה משה מהסדר שאמר לו הקב"ה !?

כמה וכמה תשובה יש בדבר :

כותב ספר חסידים {סימן תקס"ח} – האב שמצוה לבנות מעשים מה שחפץ שיעשה תחילה, יאמר לו באחרונה. שהרי מלאכת המשכן נאמרה לו למשה תחילה ושמירת שבת באחרונה, ומשה הקדים לצוות את השבת תחילה ודוד צוה תחילה על יואב כי היה סבור שלא יוכל שלמה על יואב, ונתגלגל שנפטר אדוניהו על ידי שאחז בקרנות המזבח. ועשה יואב כן, אילו היה יודע ששלמה יחייבהו על אבנר ועמשא היה בורח וכן החלומות שאדם רואה באחרונה, קרוב להיות תחילה. ומה שרואה שתחילת הלילה יתקיים באחרונה.

יוצא עפ"י דבריו, שאם אתה רוצה לשלוח את הבן שלך לסופר, לדואר ולבנק, תאמר לו את הדבר שהכי חשוב לך אחרון. הראיה ממשנה רבינו, שאמר לו הקב"ה קודם משכן ואח"כ שבת, ומשה רבינו פתח בשבת ואח"כ משכן. למה !?

אמר משה : "אם הדבר האחרון שצוה הקב"ה זה השבת, זה סימן שזה הכי חשוב לך".

עד כאן תשובתו של ר' יהודה החסיד.

בא הכלי יקר וסובר אחרת :

כותב הכלי יקר - ששת ימים תעשה מלאכה וגו'. פירש"י הקדים להם אזהרת שבת לציווי מלאכת המשכן לומר שאינו דוחה שבת ומקשים כאן והלא בפ' קדושים (יט.ג) כתיב איש אמו ואביו תיראו ואת שבתותי תשמרו, ופירש"י שם אם יאמר לך אביך חלל את השבת אל תשמע לו, ושם לא הקדים השבת ואעפ"כ פירש שדוחה כיבוד אב ואם, וכאן תלה רש"י הדבר במה שהקדים שבת למלאכת המשכן. ונראה שלא קשה מידי כי שם דייק מדכתיב את שבתותי תשמרו לשון רבים והל"ל תשמור, שהרי הפסוק מתחיל בלשון יחיד שנאמר איש אמו ואביו תיראו ר"ל כל איש ואיש, ובשלמא אצל מורא או"א אע"פ שהתחיל בלשון יחיד וחזר ואמר תיראו לשון רבים, מ"מ הוצרך לומר זה להורות שאיש ואשה שניהם חייבים במורא אב, כי סד"א מאחר שאשה רשות אחרים עליה שפטורה ממורא אב כמו שפירש"י, אבל גבי שבת למה אמר תשמרו לשון רבים כי שם אין סברא לחלק בין איש לאשה אלא שר"ל אתה ובנך חייבים בכבודי כמו שתיראו ב' במשמע איש ואשה, כך תשמרו ב' במשמע אתה ובנך, וא"כ לעולם כ"מ שמקדים איזו מצוה לחבירתה, המוקדמת עיקר דחי למאוחרת, וכן בפסוק את שבתותי תשמרו ומקדשי תיראו (ויקרא יט.ל) הקדים ג"כ שבת למקדש מזה הטעם, ושאני התם דמיעט הכתוב באמרו תשמרו לשון רבים ומה שלא גילה לנו זה מצד הקדימה לפי שהוצרך להקדים מורא אב ואם כדי להשוות מוראם למורא שמים.

ומה שהקדים בפר' כי תשא (לא.יג) משכן לשבת, וכתב אך את שבתותי תשמרו לדרוש מיתור לשון אך שאין משכן דוחה שבת והוה ליה להקדים השבת ולא יצטרך ליתור של אך, הנה לפי מה שפירשנו למעלה פ' כי תשא ביתור לשון אך הוצרך לכתוב לשון אך, אמנם דברי רש"י יתורף בדרך אחר ואגב זה

יתורף ג"כ למה שינה משה הסדר כי הקב"ה צוה לו תחילה על המשכן ומשה הקדים השבת, וזה כי השבת אין בו כ"א כבוד הש"י להורות כי הוא ית' חידש עולמו, והמשכן מורה כולו על כבוד ישראל שויתר להם הקב"ה והשרה שכונתו בתוכם ומחל להם עון העגל, והקב"ה חס ביותר על כבודם של ישראל ע"כ הקדים המשכן וכדי שלא יטעו לומר שלכך הקדימו לומר שמלאכת המשכן דוחה שבת ע"כ הוסיף מלת אך. אבל משה חשב שלכבוד הש"י ראוי להקדים השבת המורה על כבודו ית' ואח"כ המשכן המורה על כבודם של ישראל ומתוך קדימה זו יובן ממילא שהשבת דוחה מלאכת המשכן כי מי נדחה מפני מי הוא אומר הקטן מן הגדול ולמעלה פ' כי תשא תמצא עוד טעם אחר למה המשכן נדחה מפני השבת .

בא המשך חכמה {פרשת ויקהל} ואומר, שאם לא היו חוטאים ישראל בעגל, היה המשכן דוחה את השבת :

כותב המשך חכמה – הנה בפרשת תשא נאמר שב אחר מלאכת המשכן, ובפרשה זו נאמרה להיפוך מלאכת המשכן אחר שבת, וכבר עמד על זה בספר חסידים סימן תקס"ח. ויתכן דהנה מלאכת המשכן אינה דומה למכשירי עבודה דלא דחו שבת, משום דמכשירין אפשר לעשותן מערב שבת. מה שאין כן המשכן אי אפשר להיות בלא שבת. לכן הוא אמינא דדחי שבת. ויתכן דבעבודה הותרה שבת משום דבמשכן הלא שורה הכבוד, והשכינה מצויה שם. והשבת עדות לבאי עולם שהשי"ת ברא העולם וחידשו מהאפס המוחלט והעבודה מורה על השגחת הש"י בפרטיות ומקיימו בכל עת ורגע ברצונו יתברך. וכל העולם הוא מתהווה ומתחדש בכל עת ורגע מרצונו יתברך, 'כאמור לעושה אורים גדולים' אשר מזה למדו בתפילה 'המחדש בכל יום תמיד מעשי בראשית', ושם מעון הש"י, וכמו שאמר שלמה {מ"א ח, יג} בְּנֵה בְנֵי יִשְׂרָאֵל בֵּית זָבָל לְךָ מְכוּן לְשִׁבְתְּךָ עוֹלָמִים. לכן אף מכשירים כמו קליית העומר וחבטתו ואפיית שתי הלחם {למ"ד דנפסל בלינה ותנור מקדש} דוחין שבת. אבל בנין המשכן והמקדש לא דחי שבת. דכ"ז דלא נבנה המקדש אין השכינה שורה בישראל. ובאמצעות משכן ומקדש השכינה שורה בישראל. וכ"ז שאין שכינה שרויה, הלא לא נדחה שבת. אבל קודם שעשו בני ישראל העגל הלא היה התנאי {שמות כ, כא} בְּכָל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אֶזְכְּרֶה אֶת שְׁמִי אָבּוֹא אֵלַיךְ וּבְרַכְתִּיךָ, והשכינה היתה שורה בישראל שלא באמצעות המשכן. רק הוא היה מקום מיוחד לעבודה ולהשראת השכינה, אבל לא באופן שעל ידו יזכו לראות בכבוד השי"ת. כי בני ישראל בעצמם הם היו המעון להשי"ת והיכל ד' המה. אז היה בנין המשכן כאחד מפרטי צורך העבודה אחרי בנין המשכן אחר העגל. שכיון שהשראת השכינה וכבוד השי"ת חופף על בני" קודם בנין המשכן. א"כ תו עבודה וכל צרכיה אף בנין המשכן דחי שבת. לכן נאמר משכן קודם לשבת. אבל אחר שחטאו בעגל, הלא לא יו ראויים לכבוד השי"ת רק באמצעות המשכן. א"כ לא נדחית שבת בבנין המשכן, לכן נאמר שבת קודם, וכמו שפירש"י הקדים להם צוי שבת למשכן לאמר שאינו דוחה שבת ...

עד כאן דבריו הנפלאים של המשך חכמה.

בא הספר זרע ברך, ואומר דבר גאוני - למה פתח משה בצווי על השבת, לפני הצווי על המשכן ?

אם אמרנו שכל הפרשה הזאת באה לכפר על חטא העגל, לכן בחר משה רבינו לפתוח במצות השבת. למה ?

אומר הזרע ברך – יוצא שבזכותה של השבת, ניצל אדם הראשון.

אומר הפרקי דרבי אליעזר [פרק כ] – באחד בשבת נכנס אדם במי גיחון העליון עד שהגיע המים עד צוארו, ונתענה שבע שבתות ימים עד שנעשה גופו כמין כברה. אמר אדם לפני הקב"ה, רבון כל העולמים, העבר נא חטאתי מעלי וקבל את תשובתי, וילמדו כל הדורות שיש תשובה ואתה מקבל תשובת שבים.

אומר הזרע ברך – היות ואדם הראשון לא נענש בשבת, לכן הוא לא נענש גם ביום ראשון. למה !!
בא יום א': "ריבונו של עולם, אם בשבת לא הענשת אותי, למה בי אתה מתחיל ?!"
בא יום ב': "ריבונו של עולם, אם ביום א' לא הענשת אותי, למה בי אתה מתחיל ?!"

יוצא, שהזכות שגלגלה עליו השבת, הצילה אותו מעונש בכל ימות השבוע.

מכאן הבין משה רבינו, שבזכותה של השבת, ניצל אדם הראשון מן העונש.

בא הושע הנביא, ומשווה בין חטאו של אדם הראשון, לחטא העגל:

אומר הנביא { הושע ו, ז } **וְהִמָּה** אותם אנשים שעשו את העגל, היו **כְּאָדָם** הראשון **עֲבְרוּ בְרִית שָׁם בְּגִזְדוֹ בִי**.

נשאלת השאלה – איזו מין משוואה זאת, בין חטא העגל לחטא אדם הראשון ?!

כותב הזרע ברך – ועתה פקח נא וראה, דבכל צד תמצא מכוון חטא ישראל באותו מעשה כמעט חטא אדם הראשון. הן מצד החטא כמו שבארנו לעיל, הן מצד הזמן, דכמו שחטא אדם הראשון היה בערב שבת בשעה העשירית במנחה קטנה, כך ישראל חטאו בערב שבת. והיינו לפי מה ששמעתי מפה קדוש מורי בעל 'מגלה העמוקות' בפסוק {תהילים קו, כ} **וַיִּמְרוּ אֶת כְּבוֹדָם בְּתַבְנִית שׁוֹר אֲכַל עֵשֶׂב** = ר"ת {שיר השירים א, יב} **עַד שֶׁהִמְלִיךְ בְּמִסְבּוֹ נְרָדִי נִתַּן רִיחוֹ**. ועוד **עֵשׂו שׁוֹר בַּמַּדְבָּר**. ועוד **בלעם שתום עין**. ועוד **עַם שְׁנֵי בָנָיו**. ועוד **עָרַב שַׁבַּת בַּמִּנְחָה**. ועוד **ברצונם לקרו שור**. ועוד **שבעה עשר בתמוז**. ע"כ שמעתי. הרי דבמנחה עשו את העגל בערב שבת, ולא הייתי יודע לכוון החשבון הנ"ל האי, עד שמצאתי בחזקוני סדר עקב שכתב שם דמשה רבינו עלה בז' בסיון שהיה אז באחד בשבת כמו שכתבו רז"ל ולא היה לילו עמו כי בהשכמה וכו' * ונמצא לפי זה ירד בהשכמה י"ז בתמוז שהיה יום ו' בשבת ערב שבת והדין עמו כי ל"ה ימים כלים בשביעיות, נשאר עוד ה' ימים דהיינו מיום א' עד יום ו' הרי מ' **מע"ל** הרי ישראל עשו את העגל ביום ו' בערב שבת. וזהו { הושע ו, ז } **וְהִמָּה כְּאָדָם עֲבְרוּ בְרִית שָׁם בְּגִזְדוֹ בִי**. דכמו שאדם הראשון נברא ביום ו' ובו ביום חטא, כך ישראל חטאו בערב שבת ולכך אפשר נתן להם משה רבינו מצות שבת כדי שתגן עליהם שבת כמו שהגנה על אדם הראשון, שעבר בערב שבת והיה ניצול ע"י שבת מדין גיהנם מכח שעשה תשובה וכך יגן על ישראל.

אומר המדרש {ילקוט שמעוני, תהילים צב, אות תתמ"ג} – מזמור שיר ליום השבת טוב להודות לה'. אמר רבי לוי המזמור הזה אדם הראשון אמרו. פגע אדם הראשון בקין אמר ליה מה נעשה בדינך ? אמר ליה עשיתי תשובה ונפטרת. התחיל אדם הראשון מטפח על פניו אמר כך הוא גדול כחה של תשובה ולא הייתי יודע !! מיד עמד אדם הראשון ואמר מזמור. עד כאן הדברים ידועים, שימו לב לחידוש: ר' שמעון אומר המזמור הזה אדם הראשון אמרו, לפי שבא יום השבת ונעשה סניגור לאדם לפני הקב"ה ואמר 'רבון העולם, בששת ימי המעשה לא נהרג איש בעולם ובי אתה מתחיל !! זו היא קדושתו וזו היא ברכתו !! ונוצל אדם הראשון מדינה של גיהנם בזכות השבת, וכשראה אדם כחה של שבת התחיל משורר מזמור שיר ליום השבת.

אני רוצה קצת להרחיב בזה קצת, מכיון שנזדקק לזה בהמשך השיעור :

ידוע שאדם הראשון נברא בשעה השביעית ביום השישי, שהיה גם ראש השנה.

אומר המדרש {ויקרא רבה, פרשה כט, אות א} - **בְּשַׁעַר רֵאשׁוֹנָה עָלָה בְּמַחְשָׁבָה, בְּשִׁנְיָה נִתְיַעַץ עִם מַלְאָכֵי הַשָּׁרַת, בְּשִׁלְשִׁית כִּנְס עֶפְרוֹן, בְּרַבִּיעִית גָּבְלוּ, בְּחַמִּישִׁית רָקְמוּ, בְּשִׁשִּׁית עֲשָׂאוּ גִלְם, בְּשִׁבְעִית נִפְח בּוֹ נְשָׁמָה, בְּשְׁמִינִית הִכְנִיסוּ לָגֶן, בְּתִשְׁעִית נִצְטָוָה, בְּעֶשְׂרִית עָבַר, בְּאַחַת עֶשְׂרֵה נִדוֹן, בְּשָׁתִּים עֲשָׂרָה יָצָא בְּדִימוֹס. אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְאָדָם, זֶה סִימָן לְבְנֵיךְ כְּשֶׁם שְׁעִמְדָתְךָ לִפְנֵי בְּדִין הַיּוֹם הַזֶּה וַיִּצְאָתְךָ בְּדִימוֹס, כִּדְעִיתִיךָ בְּגִיזְדוֹ לְעַמְד לִפְנֵי בְּדִין בְּיוֹם זֶה וַיּוֹצֵאִיךָ לִפְנֵי בְּדִימוֹס, אֵימָתִי בְּחַדְשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאַחַד לַחֲדָשׁ.**

עפ"י המדרש יוצא, שג' שעות היה האדם הראשון ללא חטא.

נשאלת השאלה – האם היה לילה ביום השישי ? למה לא נאמר **וַיְהִי עָרַב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם הַשְּׁבִיעִי** !!

מסיבה פשוטה – כי לא היה ערב !

אז מה היה !! אור !

מתי היה החושך הראשון בבריאה !! במוצאי שבת !

נשאלת השאלה – מה עשה אדם הראשון בליל שבת, אם היה לו חושך ?

"היה לו גנרטור" ©

ממשיך המדרש ואומר - אמר ר' לוי בשם ר' נזירא מזמור שיר ליום השבת, שלא שמשה עמו אפלה. אתה מוצא בכל יום כתיב 'ויהי ערב ויהי בקר', יום השבת אין כתיב עמו ערב. אמר ר' לוי בשם ר' נזירא ל"ו* שעות היה יום. שנים עשר של ערב שבת ושנים עשר של ליל שבת ושנים עשר של שבת. ואתיא כמאן דאמר לן כבודו עמו, ובמוצאי שבת זימן לו הקב"ה שני רעפים והקישן זה לזה ויצא האור מביניהן והבדיל עליו בורא מאורי האש. לפיכך אנו מבדילין על האור במוצאי שבת.

* לכן בחנוכה הדלקנו ל"ו נרות, מלבד השמש, כנגד ל"ו שעות שדלק האור הראשון !

* רש"י {שמות לב, א} - כי בשש משה. כתרוממו לשון איחור, וכן בשש רכבו (שופטים ה, כח), ויחילו עד בוש (שם ג, כח), כי כשעלה משה להר אמר להם, לסוף ארבעים יום

והוא מאמר משה כאן **אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות אותם** פירוש לשון תיקון בזה יתקנו פגמיהם של בני ישראל ומה הם הדברים **ששת ימים וגוי' ובוים השביעי וגוי'**, ובה יתיישב מה שקשה עוד למה חזר עוד לצוות על השבת אחר שכבר צוה כמה פעמים, ועוד למה צוה עליו סמוך למצות מעשה המשכן, ולדברינו יבא על נכון כי יצו ה' על תיקון העבר כדי שיהיו מוכשרים לשכון בתוכם ובמצות שבת ששקולה ככל התורה היא תקנת עבודה זרה כאומרו (ישעי' נ"ו) אשרי אנוש יעשה זאת ודרשו ז"ל (שבת ק"ח:) כל השומר שבת כהלכתו אפילו עובד עבודה זרה כדור אנוש מוחלין לו.

עד כאן, ההסברים הנפלאים של רבותינו, מדוע הקדים משה רבינו את הצווי על השבת לפני המשכן.

אומרת הגמרא {מסכת שבת מט, ב} - אבות מלאכות ארבעים חסר אחת כנגד מי אמר להו' ר' חנינא בר חמא כנגד עבודות המשכן שנבנה ג"כ בל"ט מלאכות.

אומר רש"י - כנגד עבודות המשכן. אותן המנויות שם בפרק כלל גדול היו צריכין למשכן ופרשת שבת נסמכה לפרשת מלאכת המשכן ללמוד הימנה.

רמז נוסף לל"ט מלאכות, נמצא בבעל הטורים בתחילת הפרשה :

כותב בעל הטורים - ויקהל. כתיב לעיל כי קרן עוד פניו וסמך לו פ' שכת לומר שאינו דומה קירון פנים של שבת לשאר הימים. ואמר ויקהל לפי שבא לומר פ' שבת רמז בשבתות וימים טובים נקהלים לשמוע הדרשה: אלה הדברים. דרשו מכאן לל"ט מלאכות לשבת כמנין אלה ודברים משמע שנים וה' הדברים לרבות אחד הרי ל"ט ואפי' דבכמה מקומות כתיב אלה הדברים ולא דרשינן ליה שאני הכא דכתיב במלאכת המשכן זה הדבר ושני הכא לכתוב אלה הדברים לדרשה: **לעשות.** אותיות ל' תשע וחסר וי"ו לומר ל"ט מלאכות נעשה אותם בוי' ימים ולא בשבת וכן אשר ברא אלהים לעשות הכתוב בויכולו תמצא עשיות ובריאות ומלאכות והויות והוצאות והבדלות כולם ל"ט לוי' ל"ט מלאכות הן חוץ לתולדותיהם וכן תמצא מויקהל עד לא תבערו וגוי' ביום השבת ל"ט תיבות חוץ ממלת השבת.

שואל הבאר משה מאוז'רוב - מה הסיבה שמזכיר משה רבינו את ל"ט מלאכות דוקא בפרשת השבוע, ולא בפרשת כי תשא ?

שאלה נוספת - למה פתח משה רבינו, דוקא באיסור הבערה בשבת ולא במלאכה אחרת ?

אומרת הגמרא {מסכת שבת ע, א} - הבערה בכלל היתה ולמה יצאת למה כתבה התורה את המלאכה הזו בפני עצמה ? להקיש אליה ולומר לך מה הבערה שהיא אב מלאכה וחיבבין עליה בפני עצמה, אף כל שהוא אב מלאכה חיבבין עליה בפני עצמה.

זאת אומרת, שאם עשה אדם עשר מלאכות בשבת בבת אחת, חייב על כל אחת ואחת בנפרד !

הזכרנו שחלק מהראשונים סוברים, שבניית המשכן הוחלטה כבר מששת ימי בראשית. רצונו של הקב"ה היה לבנות משכן.

לעומת התנחומא {פרשת תרומה}, שסובר שכל המשכן הוא כתוצאה של חטא העגל.

אני בא בתוך ו' שעות, כסבורים הם שאותו יום שעלה מן המנין הוא, והוא אמר להם שלימים, ארבעים יום ולילו עמו, ויום עלייתו אין לילו עמו, שהרי בז' בסיון עלה, נמצא יום ארבעים בשבעה עשר בתמוז, בי"ו בא השטן וערבב את העולם, והראה דמות חיש ואפלה וערבוביא, לומר ודאי מת משה לך בא ערבוביא לעולם, אמר להם מת משה שכבר באו שש שעות ולא בא וכו', כדאיתא במסכת שבת (פ"ט), ואי אפשר לומר שלא טעו אלא ביום המעונן, בין קודם חצות בין לאחר חצות, שהרי לא ירד משה עד יום המחרת, שנאמר וישכימו ממחרת ויעלו ועולות.

עד כאן דבריו הנפלאים של הזרע ברך.

אומרת הגמרא {מסכת שבת ק"ח, ב} - אמר ר' חייא בר אבא א"ר יוחנן כל המשמר שבת כהלכתו אפי' עובד ע"ז כדור אנוש מוחלין לו.

נשאלת השאלה - מה פירוש 'עובד ע"ז כדור אנוש' ? מה היה בדור אנוש ?

אומר רש"י - דור אנוש. התחילו לעבוד ע"ז דכתיב (בראשית ד) אז הוחל לקרוא וגוי'.

כותב הרמב"ם {הלכות עבודת כוכבים וחוקותיהם, פרק א, ה"א} -
בימי אנוש טעו בני האדם טעות גדול ונבערה עצת חכמי אותו הדור ואנוש עצמו מן הטועים הנה. וזו היתה טעותם. אמרו הואיל והאלהים ברא כוכבים אלו וגלגלים להנהיג את העולם ונתנם במרום וחלק להם כבוד והם שמשים המשמשים לפניו ראויין הם לשבחים ולפארות ולחלק להם כבוד. וזהו רצון האל ברוך הוא לגדל ולכבד מי שגדלו וכבודו. כמו שהמלך רוצה לכבד העומדים לפניו וזהו כבודו של מלך. כיון שעלה דבר זה על לבם התחילו לבנות לפוכבים היכלות ולהקריב להן קרבנות ולשבחים ולפארות בדברים ולהשתחוות למולם כדי להשיג רצון הבורא בדתם הרעה. וזה היה עקר עבודת כוכבים. וכך היו אומרים עובדיה היודעים עקרה. לא שהן אומרים שאין שם אלוה אלא כוכב זה. הוא שירמיהו אומר מי לא יראך מלך הגוים כי לך יאתה כי בכל חכמי הגוים ובכל מלכותם מאין פמוך ובאחת יבערו ויכסלו מוסר הבלים עץ הוא. כלומר הפל יודעים שאתה הוא לבדך אבל טעותם וכסילותם שפמדמים שזה ההבל רצונך הוא.

לכן אומרת הגמרא: **"כל המשמר שבת כהלכתו אפי' עובד ע"ז כדור אנוש מוחלין לו"**, למה !! כי א"א לשמור שבת ולהאמין שהקב"ה ברא בשישה ימים את השמים ואת הארץ וביום השביעי שבת, וגם להאמין בע"ז. ודאי שזה לא נורמלי.

אלא מה ?

מדובר כאן בע"ז בשיתוף. לכן התיקון לחטאם של דור אנוש, הוא שמירת השבת כהלכתה.

אומר האור החיים הקדוש - אלה הדברים וגוי'. צריך לדעת אומרו **אלה הדברים**, ובמסכת שבת (צ"ז:) דרש מכאן רבי ט"ל מלאכות כמנין אלה ל"ו דברים ב' הדברים ג' הרי ט"ל, וזה דרך דרש, עוד צריך לדעת למה הוצרך לומר **לעשות אותם** ולא הספיק באומרו אשר צוה ה', ועוד כיון שלא אמר במצוה זו אלא ענין שבת איך יוצדק ליאמר עליו תעשו. אכן יתבאר ע"פ דבריהם ז"ל (הוריות ח'). שאמרו בפסוק (במדבר ט"ו כ"ב) כי תשגו וגוי' שכל המודה בעבודה זרה ככופר בכל התורה, ומעתה הנה צריכין כל ישראל לתקן כל תרי"ג מצות אשר פגמו בכולן ודבר זה הוא רחוק מגדר ההשגה, אשר על כן באה מצות ה' להם שיזהרו במצות שבת, ואמרו ז"ל (שמו"ר פכ"ה) שקול שבת כנגד כל התורה, ובה יתקנו פגם שפגמו בכל התורה,

אומר המדרש {תנחומא, ויקהל, אות א} - **אמר הקדוש ברוך הוא לישראל, שמרו מצותי וחקותי. למה, ששכר מצוה מצוה, ושכר עברה עברה. בן עזאי אומר, מצוה גוררת מצוה, ועברה גוררת עברה. אמר רבי מאיר, על כל מצוה שאדם עושה, מוסרין לו מלאך לשמרו. עשה מצוה אחת, מוסרין לו מלאך אחד. עשה מצות הרבה, מוסרין לו מלאכים הרבה לשמרו, כי מלאכיו יצוה לך וגו' (תהלים צא, יא). כל זמן שאדם מרבה במצות, הוא קנה שם טוב לעצמו. את מוצא שלשה שמות נקראו לו לאדם, אחד מה שקוראים לו אביו ואמו, ואחד מה שקוראים לו בני אדם, ואחד מה שקונה הוא לעצמו. טוב מכלן מה שקונה הוא לעצמו. תדע לך, שהרי בצלאל על ידי שקנה שם טוב, זכה שייעשה מלאכת המשכן. וכתוב: נבחר שם מעשר רב, מכסף ומזהב חן טוב (משלי כב, א). מנין, ממה שקראו בענין ראו קרא ה' בשם בצלאל. זה שאמר הכתוב: טוב שם משמן טוב ויום המות מיום הולדו (קהלת ז, א). אמרו לשלמה, מהו טוב שם משמן טוב. אמר להם: בשעה שאדם נולד, אין הכל יודעין מי הוא. נפטר בשם טוב, משפיע מעשים טובים, באין ישראל מטפלין עמו, עושין עמו גמילות חסד. מכריזין שבחם ואומרים: פלוני זה כמה צדקות כמה תורה כמה מצות עשה, משכבו תהא עם הצדיקים. ולמה לא אמר טוב שם מיין הטוב ומדבש הטוב, והניח כל המשקין ואמר משמן טוב. אלא מה השמן אתה נותן לתוכו מים שהוא עולה וצף למעלה אבל שאר משקין את נותן לתוכן מים והן בולעין, כך בעל שם טוב. דבר אחר, טוב שם משמן טוב. שם טוב עולה, ושמן טוב יורד. שם טוב עולה, שנקאמר: ואעשך לגוי גדול, ואגדלה שמך (בראשית יב, ב). ושמן טוב יורד, שנקאמר: כשמן הטוב על הראש ירד (תהלים קלג, ב). שמן טוב, לפי שעה. ושם טוב, לעולם, שנקאמר: יהי שמו לעולם לפני שמש נון שמו (תהלים עב, יז). וכן את אומר בנביאים וחקמים. שמן טוב כלה, ושם טוב אינו כלה, שנקאמר: שם עולם אתן לו אשר לא יפרת (ישעיה נו, ה). שמן טוב, בעשירים. ושם טוב, בעניים ובעשירים. שם טוב, בחיים ובמתים. ושמן טוב, בחיים. שמן טוב, כמה הולך, מקיטון לטרקלין. ושם טוב, מסוף העולם עד סופו. שמן טוב נופל על המת והוא מבאיש, שנקאמר: זבובי מות יבאיש בייע שמן רוקח (קהלת י, א). ושם טוב, נופל על המת ואינו מבאיש, שנקאמר: ויעל וישכב על היילד וישם פיו על פיו ועיניו על עיניו וכפיו על כפיו ויגהר עליו ויחם בשר היילד (מלכים ב ד, לד). דבר אחר, שמן טוב נופל על המים והוא נדח, שם אינו נדח, שנקאמר: ויאמר ה' לדג ויקא את יונה אל היבשה (יונה ב, יא). דבר אחר, שמן טוב נופל על האור והוא נשרף, ושם טוב נופל על האור ואינו נשרף, שנקאמר: באדן נפקין שדרך מישך ועבד נגו (דניאל ג, כו). אמר רבי יהודה בר סימון, מצינו שבעלי שמן טוב נכנסו למקום החיים ויצאו מתים. ובעלי שם טוב נכנסו למקום המתים ויצאו חיים. נדב ואביהוא נכנסו להקריב ויצאו שרופים, והם משוחים בשמן המשחה. וכתוב: ותצא אש מלפני ה' ותאכל אותם (ויקרא י, ב). חנניה מישראל ועזריה עלו לאתון נורא ויצאו חיים, שנקאמר: באדן נפקין שדרך מישך ועבד נגו מן גוא נורא (דניאל ג, כו). ויום המות מיום הולדו (קהלת ז, א). נולדה מרים, אין הכל יודעין. מתה, נסתלק הבאר. נולד אהרן, אין הכל יודעין. מת, נסתלק עמוד הענן. נולד בצלאל, אין הכל יודעין. נתמנה למלאכת המשכן, ידעו אותו הכל. טוב שם משמן טוב, טוב שמו של בצלאל מבני אהרן שנמשחו בשמן המשחה. שבצלאל, הקדוש ברוך הוא מעיד עליו, ראו קרא ה' בשם בצלאל.**

שמעתי פעם סיפור, איני יודע אם הוא נכון :

בקרקא שבפולין, ישנו הקבר של הרמ"א. אמר לי יהודי שהוא קבור ע"י הגדר. למה דוקא ע"י הגדר ?

בקרקא היה יהודי עשיר אחד, שהרמ"א הלך אליו מס' פעמים כדי לבקש צדקה ונענה בסירוב "אני לא נותן כסף !"

לסרב לרמ"א !! תארו לכם הרב וואזנר היה מגיע לעשיר אחד לאסוף צדקה "אני לא נותן !"

לא נותן !! רק מלראות אותו אפשר לאבד את ההכרה ©

הרמ"א ממש הזדעזע מאותו יהודי. לאחר שהיהודי הזה נפטר, הגיעו לרמ"א ושאלו: "היכן לקבור אותו?"

אמר להם הרמ"א: "אדם כזה שהיה בעל ממון רב ולא נתן לצרכי צדקה, מגיע לו להיקבר ע"י הגדר."

לאחר חודש מפטירתו של אותו עשיר, פתאום התחילו להגיע כל ארגוני החסד והגמ"חים לרמ"א: "אין כסף!!!!"

שאל אותם הרמ"א: "איך זה שלכולכם ניגמר הכסף פתאום !!"

אמרו לו: "תדע לך, אותו יהודי עשיר שנפטר לפני כחודש, כשהיינו מגיעים אליו לבקש צדקה, הוא היה משביע אותנו בתקיעת כף שלא נספר שהוא משלם עבור כל מעשי הצדקה והחסד של כל הארגונים בעיר !"

שמע את זה הרמ"א והזדעזע: "אני אמרתי לקבור אדם כזה ע"י הגדר ?!"

כתב הרמ"א בצוואתו, שישמרו לו מקום קבורה לידו, שלאחר 120 שנה, יקברו אותו על ידו !

יש בן אדם, שכל השנים שאתה מכיר אותו, אתה לא יודע עליו שום דבר.

בנערותי, היה לנו שרת בבית הספר שכל הזמן היה הולך וממלמל. תמיד היו אומרים עליו "זו תסבוכת מהשואה".

אמר לי פעם יהודי: "אתה רואה את האיש הזה !! כל שאלה שתישאל אותו, הוא יאמר לך היכן זה כתוב בש"ס ! כל המלמולים שלו כל היום, זה החזרה על דפי הגמרא !"

אם היית רואה את האיש הזה ברחוב, היית נותן לו שקל. כל החיים הוא הסתיר את עצמו !

זה מה שאומר לנו שלמה המלך ע"ה {קהלת ז, א} **טוב שם משמן טוב ויום המות מיום הולדו :**

אם אתה רוצה להעלים את השמן, אתה מכסה אותו בעפר. אבל הבן אדם הוא בדיוק להיפך. כל חייו הוא יכל להעלים את עצמו – כל החיים להיות 'מתחת לאדמה', אבל ברגע ששופכים עליו את החול, פתאום השם שלו מתרומם !

לכן מחבר שלמה המלך את שמו של האדם עם השמן. שכך הייתה מעלתו של בצלאל.

אומרת הגמרא {מסכת ברכות נה, א} - **אמר רב יהודה אמר רב יודע היה בצלאל לצרף אותיות שנבראו בהן שמים וארץ.**

אחת בשבת. והן עשר שלקה אדם ועשר לחוה ועשר לנחש ותשעה לארץ.

כותב המדרש { במדבר רבה, פרשה ה, אות ד } - כָּשִׁים שֶׁנֶּעְשָׂה לְאָדָם הָרָאוּן שֶׁחָטָא וְנִתְחַיֵּב מִיָּתָהּ וְנִלְקָה אַרְבַּעִים, שֶׁנִּתְקַלַּל הָעוֹלָם בְּחָטָאוֹ אַרְבַּעִים קָלִלוֹת, עֶשְׂרֵי לְאָדָם, וְעֶשְׂרֵי לְחַוָּה, וְעֶשְׂרֵי לְנֶחֱשׁ וְעֶשְׂרֵי עַל הָאָרֶץ, וְהָאָרֶץ לֹא הִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הַיּוֹם, שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית ב, יז): כִּי בְיוֹם אֶכְלָךְ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת.

יוצא, של"ט מלאכות שבת, כנגד ל"ט מלקות, כנגד ל"ט קללות שנתקללו אדם, חוה, נחש והאדמה.

מהם הקללות? הזוהר לא כותב. אבל הפרקי דרבי אליעזר, מונה את הקללות שנתקללו אדם, חוה ונחש, ובנוסף מביא הרד"ל { על הפרקי דרבי אליעזר }, את הקללות שנתקללה האדמה:

כותב הפרקי דרבי אליעזר { פרק י"ד } - מָה הִיָּה לְבוֹשׁוֹ שֶׁל אָדָם הָרָאוּן? עוֹר שֶׁל צִיפּוֹרֵן וְעֵנַן כְּבוֹד מְכוֹסָה עָלָיו. כִּיּוֹן שֶׁאֵינֶה מִפִּירוֹת הָאֵילָן, נִפְשֵׁט עוֹר צִפּוֹרֵן מֵעָלָיו וְרָאָה עֲצָמוֹ עָרוֹם וְנִסְתַּלַּק עֵנַן הַכְּבוֹד מֵעָלָיו, שֶׁנֶּאֱמַר { שם, יא } וַיֹּאמֶר מִי הַגִּיד לְךָ כִּי עִירוֹם אֶתָּה הַמֶּן הָעֵץ אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ וְגו'. אָמַר אָדָם לִפְנֵי הַקַּב"ה, רְבוֹן כָּל הָעוֹלָמִים כִּשֶׁהִיִּיתִי לְבָדִי שֶׁמָא חֲטָאתִי לְךָ, אֲלֵא הָאִשָּׁה שֶׁהִבֵּאת אֶצְלִי הִיא הִדִּיחָה אוֹתִי מִדְּבַרְיִךְ, שֶׁנֶּאֱמַר { שם, יב } הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נָתַתָּה עִמָּדִי הִיא נָתַתָּה לִּי מִן הָעֵץ וְאוֹכֵל. אָמַר הַקַּב"ה לְחוּה, לֹא דִיַךְ שֶׁחֲטָאתָ אֲלֵא שֶׁחֲטָאתָ אֶת הָאָדָם! אָמַרָה לִפְנֵינוּ רִיבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, הַנֶּחֱשׁ הִסִּיחַ אֶת דַּעְתִּי לְחֲטוֹא לִפְנֵיךְ, שֶׁנֶּאֱמַר { שם, יג } הַנֶּחֱשׁ הִשְׁיֵאנִי וְאוֹכֵל. וְהִבִּיא שְׁלִשְׁתָּן, וְגִזַּר עָלֶיהֶם גִּזְרֵי דִין מִתְּשַׁע קְלָלוֹת וּמוֹת. וְהִפִּיל אֶת סִמְא"ל וְאֶת הַכֶּתֶשׁ שֶׁלּוֹ מִמְקוֹם קְדוּשָׁתוֹ מִן הַשָּׁמַיִם, וְקִצַּץ רִגְלָיו שֶׁל נֶחֱשׁ, וְאָרְרוּ מִכָּל הַחַיָּה וּמִכָּל הַבְּהֵמָה, וּפְקַד עָלָיו שִׁיָּהָא מִפְּשִׁיט אֶת עוֹרוֹ פֶּעַם אַחַת לְשִׁבְעַת שָׁנִים בְּעֶצְבוֹן גָּדוֹל, וְיֵהָא סוּחָף בְּמַעֲיוֹ עַל הָאָרֶץ, וּמֵאֲכָלוֹ מִתְּהַפֵּךְ בְּמַעֲיוֹ לְעֶפֶר, וּמְרוֹרֵת פְּתָנִים וּמוֹת בִּפְיוֹ, וְנָתַן שְׁנָאָה בֵּינוֹ לְבֵין הָאִשָּׁה, שִׁיְהִיו רֹצְצִים אֶת רֵאשׁוֹ, וְאַחַר כָּל אֵלֶּה הַמוֹת. וְנָתַן לְאִשָּׁה תְּשַׁע קְלָלוֹת וּמוֹת, עֲנוּי דָם נִדְתָּה וְדָם בְּתוֹלִיָּה, וְעֲנוּי הַרְיוֹן הַבֶּטֶן, וְעֲנוּי לִידָה, וְעֲנוּי גִידוֹל בְּנִים, וְרֵאשָׁה מְכוֹסָה כְּאֶבֶל וְאִינָה מְגַלַּחַת אוֹתוֹ אֲלֵא מְזֻנּוֹת, וְרֵצַע אֶת אֲזָנָה כְּעֵבֶד עוֹלָם וְכִשְׁפָחָה שֶׁהִיא מְשֻׁרְתָת אֶת בַּעֲלָהּ, וְאִינָה נִאֲמָנָת בְּעֵדוֹת, וְאַחַר כָּל אֵלֶּה הַמוֹת. הוֹצִיא לְאָדָם וְגִזַּר עָלָיו תְּשַׁע קְלָלוֹת וּמוֹת, קִצַּר כַּחוֹ בְּטוֹמָאת קְרִי, קִצַּר קוֹמָתוֹ בְּטוֹמָאת תְּשִׁמִּישׁ הַמָּטָה, זֹרַע חֲטִים וְקוֹצֵר קוֹצִים, וּמֵאֲכָלוֹ עֵשֶׂב הָאָרֶץ כְּבֵהֵמָה, וְלַחֲמוֹ בְּדָאָגָה, וּמְזוֹנוֹ בְּזִיעַ, וְאַחַר כָּל אֵלֶּה הַמוֹת. אִם אָדָם חָטָא, אָרֶץ מָה חָטָאָה שְׁנִתְאַרְרָה, אֲלֵא שֶׁלֹּא הַגִּידָה הַמַּעֲשֶׂה לְפִיכֶךְ נִתְאַרְרָה. שְׁבַשְׁעָה שְׁבַנִּי אָדָם חוֹטָאִין מֵעֲבִירוֹת חֲמוּרוֹת, הוּא שׁוֹלַח מִגַּפָּה לְבַנֵּי אָדָם. וּבְשַׁעָה שְׁבַנִּי אָדָם חוֹטָאִין מֵעֲבִירוֹת קְלוֹת, הוּא מַכָּה אֶת פִּירוֹת הָאָרֶץ בְּעֵבוֹר עוֹנוֹת בְּנֵי אָדָם, שֶׁנֶּאֱמַר { בראשית יג, יז } אֲרוּרָה הָאֲדָמָה בְּעֵבוֹרְךָ.

כותב הרד"ל – "... ובציוני פ' בראשית בשם מארז"ל מנה ט' דארץ, וז"ל, א' שתהא שותה מאליה שנאמר 'ואד יעלה מן הארץ'. ב' שתלקה בפירותיה. ג' שתלקה בשדפון. ד' שתצמיח קוף ודרדר. ה' שיהיו בה הרים וסלעים. ו' שיחפרו בה בני אדם ויחרשוה בכלי ברזל. ז' שלא תכסהה על הרוגיה. ח' בזמן שחייבין זורעין הרבה ומוציאין קמעה. ט' שעתידה לבלות שנאמר 'והארץ כבגד תבלה' וזו היא מיתתה עכ"ל..."

נשאלת השאלה – בשביל מה צריך לצרף אותיות שנבראו בהן שמים וארץ?!

למאן דאמר שבניית המשכן עלתה כבר במחשבה עוד בששת ימי בראשית, לכן צריך אותיות שנבראו בהן שמים וארץ.

אבל אנחנו סוברים שכל עניין המשכן בא כדי לכפר על חטא העגל, מה הקשר בין זה לבין אותיות שנבראו בהן שמים וארץ?!

אותה שאלה אפשר לשאול על המדרש הבא:

אומר המדרש { תנחומא, פקודי, אות ב } - אֵלֶּה פְּקוּדֵי הַמִּשְׁכָּן. זֶה שֶׁאֶמַר הַכְּתוּב: ה' אֶהְבֵּתִי מְעוֹן בֵּיתְךָ (תהלים כו, ח), זֶה הַהֵיכָל שֶׁהוּא מְכוּן בְּמִקְוֹם מִשְׁכַּן כְּבוֹדְךָ. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאִי, זֶאת אוֹמְרָת, שֶׁהַהֵיכָל שֶׁלְמִטָּה מְכוּן כְּנֶגֶד הַיֵּכָל שֶׁל מַעֲלָה, שֶׁנֶּאֱמַר: מְכוּן לְשִׁבְתְּךָ פְּעֻלָּתְךָ ה' מִקְדָּשׁ אֲדֹנָי כּוֹנֵנוּ יְדִידֵי (שמות טו, יז). אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב בְּרַבִּי אֲסִי, לְמָה הוּא אוֹמֵר, ה' אֶהְבֵּתִי מְעוֹן בֵּיתְךָ וּמִקְוֹם מִשְׁכַּן כְּבוֹדְךָ (תהלים כו, ח), בְּשִׁבִיל שֶׁשְׁקוֹל כְּנֶגֶד בְּרִיאַת עוֹלָם. כִּיצַד, בְּרִאשׁוֹן פְּתִיב: בְּרִאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ, וְכִתִּיב: נוֹטָה שְׁמַיִם כִּירִיעָה (תהלים קד, ב). וּבְמִשְׁכַּן מָה פְּתִיב: וְעִשִׂיתָ יְרִיעֵת עֲזַיִם (שמות כו, ז). בְּשִׁנִּי, יְהִי רִקִּיעַ, וְאוֹמֵר בְּהוֹן הַבְּדִלָּה, שֶׁנֶּאֱמַר: וְיֵהִי מִבְּדִיל בֵּין מַיִם לְמַיִם. וּבְמִשְׁכַּן פְּתִיב: וְהַבְּדִילָה הַפְּרֻכֶת לְכֶם (שמות כו, לג). בְּשִׁלְשִׁי פְּתִיב מַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר: יִקְוּ הַמַּיִם. וּבְמִשְׁכַּן פְּתִיב: וְעִשִׂיתָ פִּיּוֹר נְחֹשֶׁת וְכִנּוֹ נְחֹשֶׁת וְגו' וְנָתַתָּ שְׁמָה מַיִם (שמות ל, ח). בְּרַבִּיעִי בְּרָא מְאוֹרוֹת, דְּכִתִּיב: יְהִי מְאֹרֵת בְּרִקִּיעַ הַשָּׁמַיִם. וּבְמִשְׁכַּן פְּתִיב: וְעִשִׂיתָ מְנֹרֶת זָהָב (שמות כה, לא). בְּחַמִּישִׁי בְּרָא עוֹפוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר: יִשְׂרָצוּ הַמַּיִם שְׂרָץ נֶפֶשׁ חַיָּה וְעוֹף יְעוֹפֵף. וּבְמִשְׁכַּן, כְּנֶגֶד לְעֵשׂוֹת קָרְבָּנוֹת, כְּבָשִׂים וְעוֹפוֹת. וּבְמִשְׁכַּן, וְהָיוּ הַכְּרָבִים פְּרָשֵׁי כְּנָפִים לְמַעֲלָה (שמות לה, כ). בְּשִׁשִּׁי נִבְרָא אָדָם, שֶׁנֶּאֱמַר: וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ (בראשית א, כז), בְּכְבוֹד יוֹצְרוֹ. וּבְמִשְׁכַּן פְּתִיב אָדָם, שֶׁהוּא כְּהוֹן גָּדוֹל, שֶׁנֶּמְשַׁח לְעַבְדוֹ וְלִשְׁמֵשׁ לִפְנֵי ה'. בְּשִׁבְעִי, וַיְכַלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ. וּבְמִשְׁכַּן פְּתִיב: וְתַכֵּל כָּל עֲבוֹדַת בְּבִרְיַת הָעוֹלָם פְּתִיב וַיִּבְרָךְ אֱלֹהִים וּבְמִשְׁכַּן פְּתִיב וַיִּבְרָךְ אֶתְּךָ מִשָּׁה. בְּבִרְיַת הָעוֹלָם פְּתִיב: וַיְכַל אֱלֹהִים. וּבְמִשְׁכַּן פְּתִיב: וַיְהִי בְיוֹם כְּלוֹת (במדבר ז, א). בְּבִרְיַת הָעוֹלָם פְּתִיב: וַיִּקְדָּשׁ אֹתוֹ. וּבְמִשְׁכַּן פְּתִיב: וַיִּמְשַׁח אֹתוֹ וַיִּקְדָּשׁ אֹתוֹ (במדבר ז, א). וְלָמָּה הַמִּשְׁכַּן שְׁקוֹל כְּנֶגֶד שְׁמַיִם וְאָרֶץ. אֲלֵא מָה שְׁמַיִם וְאָרֶץ הֵם עֲדִים עַל יִשְׂרָאֵל דְּכִתִּיב הַעֲדָתִי בְּכֶם הַיּוֹם אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ (דברים ל, יט), אִף מִשְׁכַּן עֲדוּת לְיִשְׂרָאֵל, שֶׁנֶּאֱמַר: אֵלֶּה פְּקוּדֵי הַמִּשְׁכַּן מִשְׁכַּן הָעֲדוּת. לְכֶךָ נֶאֱמַר: ה' אֶהְבֵּתִי מְעוֹן בֵּיתְךָ וּמִקְוֹם מִשְׁכַּן כְּבוֹדְךָ וְגו'.

נשאלת השאלה – אם המשכן בא לכפר על חטא העגל, מה זה קשור למעשה בראשית?

לאחר השאלות האלה, ננסה לפשט את הדברים עד כמה שאפשר:

את הרעיון הראשוני, מצאתי בספר שפתי חיים { חלק ג' על המועדים }, לר' חיים פרידלנדר:

כותב הזוהר הקדוש { תיקוני הזוהר, תיקון מ"ח } - אַרְבַּעִים מְלָאכוֹת חֲסֵר חַד אֵינָן לְקַבֵּל אַרְבַּעִים מְלָקִיּוֹת חֲסֵר חַד בְּשִׁבְתָּ, וְאֵינָן עֹשְׂרָה דְלָקָה אָדָם וְעֹשְׂרָה לְחוּהָ וְעֹשְׂרָה לְנֶחֱשׁ וְתִשְׁעָה לְאָרְעָא - אַרְבַּעִים מְלָאכוֹת חֲסֵר אַחַת, הֵן כְּנֶגֶד אַרְבַּעִים מְלָקוֹת חֲסֵר

ר' חיים מוולוז'ין {נפש החיים שער א, אות ו – הגהה} מביא על זה את הפסוק {קהלת ז, כ} **כִּי אָדָם אֵין צָדִיק בְּאָרֶץ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה טוֹב וְלֹא יִחַטָּא.**

לא הפשט הוא, שהוא חוטא. אלא הוא לא יכל לעשות מעשה טוב, מבלי שיהיה בו איזו תערובת של מחשבה זרה.

כלפי מה הדברים אמורים ?

אדם נותן צדקה ...

אם הוא עושה את זה בפרהסיא – קולי קולות, שכולם שומעים ויודעים, ממילא יש בזה תערובת של כבוד.

גם אדם שנותן צדקה בסתר חושב, או על בריאות בשבילו, או על אריכות ימים, או על בריאות לבני ביתו, או על שכר טוב עבורו לעולם הבא וכד'. אין מצוה שאדם עושה אותה נטו לשם ה'!

אומרת המשנה {מסכת מכות ג, טז} - **רַבִּי חֲנַנְיָא בֶּן עֲקִיבָא אָמַר, רַצָּה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְזַכּוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל, לְפִיכֹךְ הִרְבָּה לָהֶם תּוֹרָה וּמִצְוֹת שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה מב) יִי חֲפֹץ לְמַעַן צַדִּיק וַיִּגְדֵּל תּוֹרָה וַיִּאֲדִיר:**

כותב הרמב"ם {פירוש המשניות} - **מעקרי האמונה בתורה כי כשיקיים אדם מצוה מתרי"ג מצוות כראוי וכהוגן ולא ישתף עמה כוונה מכוונת העולם בשום פנים אלא שיעשה אותה לשמה מאהבה כמו שביארתי לך הנה זכה בה לחיי העולם הבא, ועל זה אמר רבי חנניא כי המצוות בהיותם הרבה אי אפשר שלא יעשה אדם בחייו אחת מהם על מתכונתה ושלמותה ובעשותו אותה המצוה תחיה נפשו באותו מעשה, וממה שיורה על העיקר הזה מה ששאל ר' חנניא בן תרדיון מה אני לחיי עוה"ב, והשיבו המשיב כלום בא מעשה לידך, כלומר נזדמן לך לעשות מצוה כהוגן השיבו כי נזדמנה לו מצוה צדקה על דרך שלמות ככל מה שאפשר וזכה לחיי העוה"ב, ופירוש הפסוק (ישעיה מב) ה' חפץ למען צדקו, לצדק את ישראל, למען כי יגדיל תורה ויאדיר.**

אם נסכם את הדברים :

לאחר שאדם הראשון חטא, בא הקב"ה ואמר לו: "מעכשיו ישתנה הסטטוס שלך. אין עוד מלאכים שיצלו לך בשר ויתנו לך יין. מעכשיו אתה הולך לייצר הכל!"

אומר הרמח"ל – זה לא עונש, אלא תיקון.

לפני החטא, הוא קיבל את הכל מוכן, הוא לא היה צריך לעמוד על שום דבר. עכשיו כדי להוציא טיפת קמח מגרגיר של חיטה, הוא צריך לחרוש, לזרוע, להוציא את החיטה, הסרת הקליפות, המוץ, ברירה, טחינה, הרקדה ... עד שהוא יוציא את הטוב מתוך הרע !

אם אלה הם פני הדברים, נוכל בע"ה להבין יסוד נפלא :

בקרוב ממש בע"ה, גם אנחנו נחוה את החוויה שחוה אדם הראשון לפני החטא.

יוצא, שבסכ"ה ל"ט קללות. כנגד זה נאסרו ל"ט מלאכות בשבת.

נשאלת השאלה – מה הקשר בין ל"ט הקללות לל"ט המלאכות האסורות בשבת !!

כדי להבין מה מונח כאן, נאמר יסוד {מובא בנפש החיים שער א, אות ו – הגהה} :

הקב"ה ברא את האדם בשעה השביעית. מה הוא עשה עד לחטא ? עבד את הקב"ה.

אומרת התורה {בראשית ב, טו} **וַיִּקַּח ה' אֱלֹהִים אֶת-הָאָדָם וַיִּנְחֵהוּ בִּגְן-עֵדֶן לְעַבְדָּהּ וּלְשָׁמְרָהּ.**

כותב הזוהר הקדוש – **לְעַבְדָּהּ** מצות 'עשה' ו**לְשָׁמְרָהּ** מצות 'לא תעשה'.

מה הוא עשה בדיוק, אין לנו מושג כי תורה לא היתה אז. אבל כותב הרמח"ל {דעת תבונות}, שאדם הראשון מרגע בריאתו עד לחטא, עשה רק דבר אחד – רצון ה' !

הראיה לכך – שאדם הראשון היה עירום. זה המקור לכך, שלא היתה בו שום מחשבה של חטא !

נשאלת השאלה – למה אדם לובש בגד' ?!

כי הבגד בא כתוצאה מבגידה בה' ! ברגע שבגד האדם הראשון בקב"ה, הוא קיבל בגד' . לכן הבגדים נקראים בשם 'לבוש', מלשון בושה – תתבייש לך שחטאת !

יוצא שהכל נובע, מהרגע הראשון שחטא האדם הראשון.

שאלה נוספת שנשאלת – מה אכל אדם הראשון, מהשעה השביעית שבה הוא נברא, ועד לשעה העשירית שבה הוא חטא ?

כתוב בחז"ל – מלאכים היו מביאים לו בשר צלוי ויין המשומר בענביו.

נשאלת השאלה – מה פירוש הדבר שמלאכים היו צולים לו בשר ומביאים לו יין !!

כותב הרמח"ל {דעת תבונות, אות קכ"ו} – לפני חטא אדם הראשון, לא היתה באדם תערובת של טוב ורע. היה בו רק טוב.

אומר הרמב"ן {בראשית ב, ט} – **"היפה בעיני כי האדם היה עושה בטבעו מה שראוי לעשות כפי התולדת כאשר יעשו השמים וכל צבאם פועלי אמת שפעולתם אמת ולא ישנו את תפקידם ואין להם במעשיהם אהבה או שנאה..."**

אדם הראשון אכל מעץ הדעת טוב ורע'.

נשאלת השאלה – מה פירוש הדבר **'טוב ורע'** ?

פירוש הדבר, שהטוב והרע מעורבים יחדיו.

מרגע שאכל אדם הראשון מעץ הדעת, אין יותר מעשה שאדם עושה אותו, וכולו רק טוב. בכל מעשה, ולו הטוב ביותר שעושה האדם הצדיק ביותר, תמיד יהיה מעורב בזה דבר רע !

מן הוא כמו האוכל שהיה לאדם הראשון, לפני החטא. במן היו את כל הטעמים שבעולם. לא צריך לחרוש, לא צריך לזרוע, לא צריך לקצור, לא לברור ... שום דבר !

ומה שתו ??

שתו מבארה של מרים. כל הטעמים שרצו, היו בו.

יוצא, שחזרנו למצב של אדם הראשון לפני החטא. לאותם ג' שעות.

אמר הקב"ה: " אם אני הולך למחול להם על חטא אדם הראשון, אני צריך להרגיל אותם למצב שבו היה אדם הראשון לפני החטא".

אומרים חז"ל – לא ניתנה תורה, אלא לאוכלי המן.

נשאלת השאלה – אז מה עשו כל היום במדבר ???

כל היום ישבו ועסקו בתורה !

מאיפה פרנסה ?? מן.

מאיפה אוכל ?? מן.

מאיפה שותים ?? בארה של מרים.

מה עם בגדים ?? גדלים איתך ביחד, שנאמר {דברים ה, ד} **שְׂמֹלֶתְךָ לֹא בָלְתָה מֵעֲלֶיךָ וְרִגְלֶךָ לֹא בָצָקָה זֶה אֲרֻבָּעִים שָׁנָה.**

חזרו למצב של אדם הראשון לפני החטא !

מה קרה בחטא העגל ?

אומרים חז"ל – חזר חטא אדם הראשון.

אם חזר חטא אדם הראשון, צריכים לעשות שוב פעם ל"ט מלאכות.

אומר הבאר משה מאז'רוב – עכשיו תבין טוב מאוד, מה ההבדל בין פרשת כי תשא, לפרשת השבוע :

בפרשת כי תשא, עומד הקב"ה למחוק את חטאו של אדם הראשון. אם ככה, לא צריכים יותר ל"ט מלאכות. ואם ככה, תהיה שמירת שבת ללא ל"ט מלאכות.

אבל כשמגיעים לפרשת ויקהל, שהיא לאחר חטא העגל, חוזרים בחזרה ל"ט המלאכות.

לכן נאמר בתחילת הפרשה – **"אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות אתם"**.

אומר בעל הטורים - אלה הדברים. דרשו מכאן ל"ט מלאכות לשבת כמניין אלה ודברים משמע שנים וה' דהדברים לרבות אחד הרי ל"ט ...

עד כאן היסודות הנפלאים.

נשאלת השאלה – מה כל זה קשור לבצלאל ולמשכן ?

אומרת הגמרא {מסכת שבת ל, ב} - **עתידה ארץ ישראל שתוציא גלוסקאות וכלי מילת שנאמר {תהילים עב-טז} יהי פסת בר בארץ.**

על כל עץ תגדל עוגה. יהיה עץ של עוגת שמרים, עץ של עוגת קרמשניט, עץ של עוגה כושית ... ☺

למה המצב יהיה ככה !! כי לעתיד לבוא, נחזור למצב השלם, של אדם הראשון לפני החטא .

אם ככה, נוכל להבין :

בשבת, אנחנו חוזרים למצב הראשון של אדם הראשון לפני החטא.

מה אנחנו עושים בשבת ?

הכל מוכן. לא אופים, לא מבשלים, לא צולים בשר ולא סוחטים ענבים.

אומר הקב"ה: "בשבת, חוזרים לאותם ג' שעות שהיו ביום השישי לבריאה, בין השעה השביעית לשעה העשירית".

אומר המדרש {ילקוט שמעוני, הושע, סימן תקכ"ג} - **והמה כאדם עברו ברית. כאדם הראשון, מה אדם הראשון הכנסתיו לגן עדן וצויתיו ועבר על צויו, ודנתי אותו בגירושין ובשלוחין, וקוננתי עליו איכה. הכנסתיו לגן עדן: ויניחהו ה' אלהים בגן עדן. וצויתיו: ויצו ה' אלהים על האדם. ועבר על צויו: המן העץ אשר צויתך לבלתי אכל ממנו אכלת. ודנתי אותו בשלוחין: וישלחהו ה' אלהים. ודנתי אותו בגירושין: ויגרש את האדם. וקוננתי עליו איכה: ויאמר לו איכה - איכה כתיב. אף בניו, הכנסתים לארץ: ואביא אתכם אל ארץ הכרמל. צויתים: ואתה תצוה את בני ישראל. עברו על צויו: וכל ישראל עברו תורתך. דנתי אותם בשלוחין: שלח מעל פני ויצאו. דנתי אותם בגירושין: מביתי אגרשם. וקוננתי עליהם איכה: איכה ישבה בדד.**

צוה הקב"ה לעשות משכן, שבו יעשו ל"ט מלאכות, מעין מה שעשה אדם הראשון כדי לתקן את חטאו.

נשאלת השאלה – לשם מה נועדו ל"ט המלאכות ?

כדי להביא אותנו לתיקון השלם !

אם אלה הם פני הדברים, נוכל להבין יסוד נפלא שמביא הבאר משה בפרשת השבוע :

אומרת הגמרא {מסכת שבת קמו, א} - **בשעה שבא נחש על חוה הטיל בה זוהמא ישראל שעמדו על הר סיני פסקה זוהמתן .**

מה פירוש 'פסקה זוהמתן' !! חזרו למצב הראשון לפני חטא אדם הראשון.

ומה קרה לאחר מכן ?

הוליד אותנו הקב"ה במדבר, ובט"ו לחודש איר החל לרדת מן.

נשאלת השאלה – מה זה מן ?

א' ח.כז) הנה השמים ושמי השמים לא יכלכלוך ואף כי הבית הזה, זה"ש ה' מעון אתה היית, אתה מעונו של עולם ואין העולם מקום ומעון לך וא"כ איך יעלה על הדעת לומר שיכינו לך בית להתקומם בו, ונתן מופת על זה שהרי בטרם הרים יולדו ותחולל ארץ ותבל ומעולם עד עולם אתה אל, ואם היה הקב"ה צריך להתקומם במקום אם כן קודם שנברא העולם באיזו מקום היה מתקומם אלא ודאי שאין העולם מקומו ואדרבה הוא ית' מקום ומעון לכל העולם ואיך יתכן שיצוה לו הקב"ה לבנות לו בית כאילו היה מתקומם במקום. על זה אמר כמתרץ ואמר תשב אנוש עד דכא ותאמר שובו בני אדם. הוצרך הקב"ה לוותר על כבודו ולעשות לו מדור בתחתונים כדי למחול להם עון העגל, כי לדעת רז"ל (תנחומא פקודי ו.) היה המשכן כולו כפרה על מעשה העגל.

ואולי מטעם זה נעשה המשכן על תמונת העולם בכללו, לפי שקודם מתן תורה היה העולם כולו תהו וע"י התורה יצא העולם מכלל תהו ובוהו, ועל ידי שעשו העגל נשתברו הלוחות חזר העולם לתהו ובהו וכשתכפר להם עון העגל יצא העולם שנית מכלל תהו ובוהו, והרי הוא כאילו היה נברא העולם שנית בזמן ההוא על כן נצטוו אחר כפרת העגל לבנות לו בית בתבנית כל ג' עולמות לומר לך שעכשיו חזרו לכמות שהיו תחילה קודם העון, ובוזה נתן הקב"ה פתחון פה לבעלי תשובה כארז"ל (ע"ז ד;) לא עשו ישראל את העגל אלא כדי ליתן פתחון פה לבעלי תשובה כו' וזה"ש כמתרץ למה זה ועל מה זה צוה לבנות לו בית בארץ לפי שרצה להשיב בתשובה אנוש עד דכא. דורשי רשומות אמרו דכא ר"ת דם כפירה אשה כי במעשה העגל עברו על שלשתן כפירה, כפשוטו, דם, אשה כמו שפירש"י על פסוק ויקומו לצחק (שמות לב.ו) שעברו גם על ג"ע וש"ד ורצה הקב"ה ליתן פתחון פה לבעלי תשובה בשלשתן זה"ש ותאמר שובו בני אדם מכאן ולהבא כי אין לך שום מונע מן התשובה כי אם הועילה התשובה בשלש עבירות אלו ק"ו שתועיל בקלות מהם ואחר כך מן אלף שנים בעיניך, הכל מדבר בענין התשובה אשר הוא עומד בה עד פסוק יראה אל עבדיך פעליך, חזר לדבר מענין בנין המשכן הבנוי בתבנית בנין כל העולם שהיה פעולת השי"ת לכך אמר יראה אל עבדיך פעליך, שיראו שמיך מעשה אצבעותיך, ויעשו כתבניתם. והדרך. היינו הדרת שכינתך, על בניהם. יכול להיות שהוא ע"ד ארז"ל (ברכות סד.) ורב שלום בניך אל תקרי בניך אלא בוניך וכן נאמר פרשת וישלח (לב.טו) ובניהם שלשים פירש רש"י בניהם בנאיהם כך בניהם האמור כאן מדבר בבוני בנין המשכן שעליהם אמר שיראה להם הדרת זיו שכינתך בבנין שלהם ומכאן למד בעל המדרש שאמר משה יהי רצון שתשרה שכינה במעשה ידיכם.

עד כאן דברי הכלי יקר.

יוצא עפ"י דברי הכלי יקר, שבחטא העגל חזר העולם לתהו ובוהו. לכן היו צריכים את בצלאל, שידע לכוון באותיות שנבראו בהם שמים וארץ. וצריכים את הפריטים במשכן, שכל פריט הוא כנגד בריאה במעשה בראשית.

למה !?

כי כל זה נועד לכפר עכשיו, על התהו ובוהו שנעשה כתוצאה מחטא העגל !

שימו לב, עד כמה מדוקדקים הדברים :

אם אנחנו סוברים שהמשכן נברא מששת ימי בראשית, כדי שהקב"ה ישרה את שכינתו, מובן למה צריך מישהו שיוודע לכוון אותיות שנבראו בהן שמים וארץ. וצריך שכל פריט במשכן, יהיה כנגד בריאה מסוימת שנבראה בששת ימי בראשית.

אבל אם אנחנו סוברים כדעת המדרש, שאומר שהמשכן נועד לכפר על חטא העגל, לשם מה צריך אותיות שנבראו בהן שמים וארץ !! לשם מה צריך, שכל פריט במשכן יהיה מכוון כנגד בריאה מסוימת במעשה בראשית !!

אומר הכלי יקר {פרשת פקודי ט.מג} - וירא משה את כל

המלאכה, יש לדקדק למה נאמר מתחילה ותכל כל עבודת משכן אהל מועד, וכן נאמר בסוף כן עשו בני ישראל את כל העבודה, למה קראה מתחילה עבודה ואחר כך מלאכה, ועוד נראה הכפל בשני פסוקים אלו, והרמב"ן פירש שאמר זה על המשכן ועל הכלים. ואולי דעת הרב שהמשכן נקרא מלאכה אבל הכלים נקראו עבודה על שם שבהם היו עובדים עבודת הקרבנות, ומ"מ לא יצאנו מידי הכפל כי שלשה פעמים נזכר כאן שעשו העבודה והמלאכה.

על כן נראה לפרש זה, על פי המדרש הדורש כל מעשה המשכן כנגד מעשה בראשית עיין כל המדרש ברבינו בחיי פרשה זו מלבד הרבה דמיונות שהוסיף הרב משלו, ובוזה יתישב גם כן לשון עבודה ומלאכה כי על מלאכת המשכן שייך לומר לשון עבודה כי בה עבדו אל השי"ת ואין עבודה כי אם מן העבד אל האדון. אבל לשון מלאכה נופל במלאכת שמים וארץ כי מה שהפועל עושה לעצמו נקרא מלאכה וכמ"ש במעשה בראשית ויכל אלהים ביום השביעי מלאכתו וגו' (בראשית ב.ב). וכמו שמצינו במעשה בראשית שנאמר בכל מלאכה כי טוב ובסוף אמר וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב (שם א.לא) כי יש לך דברים שהם טובים כשהם כל אחד בפני עצמו אבל כשהם מעורבים יחד אינם טובים כי אין זיווגם עולה יפה, על כן אמר במעשה בראשית שכולם היו טובים כשהיו כל אחד מהם בעצמו דהיינו טוב פרטי, ואחר כך אמר שגם טוב כללי היה בהם כי גם אחר שנתחברו כולם יחד היה חבורם טוב לכך חזר ואמר וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד. כך בעבודת המשכן מתחילה אמר ותכל כל עבודת משכן אהל העדות ויעשו בני ישראל ככל אשר צוה ה' את משה כן עשו, שמשמע שכל אחד בפני עצמו נעשה כאשר צוה ה' את משה, אבל עדיין לא פורש שאחר שנעשה הכל אז סדרו את כל עבודה ועבודה על מקומו המיוחד לו דהיינו טוב כללי, על כן חזר ואמר ככל אשר צוה ה' את משה כן עשו בני ישראל את כל העבודה, כי היה בהם טוב כללי שנעשו על הסדר הנכון דהיינו חיבור כל העבודה ביחד. ואח"כ חזר לבאר שכל מה שעשו נעשה על ציווי מלאכת העולמות שמים וארץ זה"ש וירא משה את כל המלאכה היינו מלאכת מעשה בראשית והנה עשו אותה ר"ל שעשו דוגמת אותה מלאכה כאילו היתה היא ממש אותה המלאכה לפיכך ויברך אותם משה.

ויברך אותם משה. מה ברכה ברכם יהי רצון שתשרה שכינה במעשה ידיכם ויהי נועם ה' עלינו וגו' (תהלים צ.יז) פירש רבינו בחיי לפי שנאמר בתחילת המזמור תפלה למשה איש האלהים וגו'. ואין זה מספיק אל הכוונה אם בכל המזמור אין רמז לבנין המשכן. ואומר אני שיש רמז נכון אל בנין המשכן בתחילת המזמור, ובסופו, כי בתחילה אמר ה' מעון אתה היית לנו בדור ודור. והוא ע"ד שאמר שלמה בתפלתו כשחנך המקדש (מלכים

שואל הרב פאם בספרו – מה יותר טוב, עולם הבא או עולם הזה ?

אנחנו שרים בשבת: "מַעֲיֵן עוֹלָם הַבָּא. יוֹם שְׁפָת מְנוּחָה...". אם זה רק ימעין, תארו לכם מה זה עולם הבא !

שואל הרב פאם – אם העולם הבא כ"כ טוב, בשביל מה היה רבי מגיע בכל ליל שבת !?

אלמלא שבת בעולם הזה לא היתה טובה יותר מהעולם הבא, רבינו הקדוש לא היה מבקש לבוא לפה. אם הוא ביקש לבוא לפה, זה סימן שכאן יותר טוב משם !

אז מה אנחנו עושים בשבת ?

ישנם אנשים, בן פורת יוסף, שאצלם השבת היא שִׁינָה בַשְּׁבֵת תַּעֲנוּג.

ישנם אנשים, שאתה פוגש אותם ביום שבת בבוקר, נראים אפויים כמו לחמניה אחרי הפסח.

אתה אומר לו: "דוד, איך אתה נראה, בן פורת יוסף, כאילו ישנת שבוע!"

"אל תשאל, מעולם לא ישנתי טוב יותר. כל הלילה, 12 שעות, לא החלפתי תנוחה!"

מה אפשר להגיד לבן אדם כזה !?

תאמר לו: "רבי הקדוש היה מגיע מעולם האמת כדי לחרוף על עמינח !? הוא עזב את עולם האמת כדי להיות בעולם הזה, אתה יודע למה !?!? כי כל דקה של לימוד תורה בשבת, היא כמו 1000 דקות בחול !!"

תארו לעצמכם לימוד תורה של שעה בשבת !!!

אם אדם מסיים את סעודת ליל שבת בתשע בערב, ויושב ללמוד ברציפות עד 12⁰⁰ – 3 שעות !!! הרוויח נצח!!! ביום חול אף פעם לא משיגים את זה !

הכרתי יהודים, שמעולם לא אכלו חמין.

לא הכוונה שלא אכלו. אכלו חמין, פשוט לא חצי סיר ☺

לקחו תפוח אדמה אחד, שמו עליו שעועית אחת, חומוס אחד, ואמרו "יהי רצון שיחשב לי כאילו אכלתי חמין".

שאלתי פעם יהודי כזה: "תגיד, למה אתה עושה את זה ?!"

אמר לי היהודי: "תקשיב, אם אני אוכל ארבע כפות של חמין, עין שמאל שלי נופלת הצידה, ואז עין ימין רוצה לראות מה קרה ... ואז העיניים שלי נעצמות לשלוש שעות מינימום. אתה יודע מה זה שלוש שעות בשבת !?!?" ☺

למה הדבר דומה ? למלך בשר ודם, שאומר לך "בוא תיכנס אליי לארמון, תיכנס לכספת ותיקח מה שאתה רוצה !"

אתה ניכנס לתוך הכספת, ורואה מזרון קפיצים ... "ואוו, נתפוס חרופ ונקום עוד מעט". תפסת ראש, התעוררת ב 20⁰⁰, באו השומרים וגררו אותך החוצה !

אומרת הגמרא {מסכת מגילה י, ב} - ותניא אותו היום שנכנך המשכן היתה שמחה לפני הקדוש ברוך הוא כיום שנבראו בו שמים וארץ.

נשאלת השאלה – מה זה קשור לשמים וארץ !?

היות והעולם חזר לתוהו ובוהו בעקבות חטא העגל, לאחר בניית המשכן חזרה כל הבריאה לסדרה !

אם אלה הם פני הדברים, נוכל להבין מדוע פתח משה דוקא במלאכת הבערה, שנאמר {לה, ג} לא תִבְעְרוּ אֵשׁ בְּכָל מִשְׁבְּתֵיכֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת :

התשובה פשוטה מאוד :

מה היתה המלאכה הראשונה, שעשה אדם הראשון בבריאה !? אש.

ומה היתה המלאכה הראשונה, שעשה בצלאל במשכן ?

אומר הרס"ג – אש.

כותב רבינו בחיי {ויקהל, לה} – לא תבארו אש בכל מושבותיכם ביום השבת, והוא כאלו אמר לא תעשו כל מלאכה בכל מושבותיכם וכלל כל המלאכות במלאכת אש, כי בידוע שרוב המלאכות שבני אדם מתעסקין בהם אינם אלא ע"י האש, כי האש סבתם ועקרם. ולכך תקנו לנו רז"ל במצות הבדלה במוצאי שבת, שהוא תחילת היתר המלאכות לברך על האש בורא מאורי האש, לפי שהאש תחילת המלאכות במעשה בראשית, וכענין שכתוב ביום ראשון ויהי אור כנגד ה'יהי אור' של הקב"ה, פתח משה רבינו במלאכת הבערה !. והנה ד' ברכות ההבדלה רשומות שם לכל משכיל, ברכת היין רמוזה היא בפסוק בראשית במילת 'הארץ' שהוא הגן וגפן בגן והוא היין המשומר בענביו מששת ימי בראשית. ברכת עצי בשמים רמוזה במלת 'ורוח אלהים'. כי הריח באמצעות הרוח והוא האוויר שישאף האדם האוויר ויכניס אותו בחוטמו, ועוד ממה שידוע, כי הרוחות מניעות הריח. מאורי האש נאמר 'יהי אור'. המבדיל בין קדש לחול שנאמר ויבדל אלהים בין האור ובין החשך והבן זה.

יוצא עפ"י דברי רבינו בחיי, שהמלאכה הראשונה שעשה הקב"ה היתה 'יהי אור' – מלאכת הבערה.

המלאכה הראשונה שעשה אדם הראשון, היתה שלקח שני אבנים ושפשפם אחד בשני – מלאכת הבערה.

כנגדם פתח משה רבינו, ג"כ במלאכת הבערה !

אם אלו הם פני הדברים, נוכל לסיים ברעיון נפלא שמצאתי בספר עטרה למלך, לגאון אברהם פאם :

אומרת הגמרא {מסכת כתובות קג, א} - כל בי שמשי הוה אתי לביניה רבי היה מגיע כל ע"ש לאחר פטירתו לביתו לעשות קידוש ההוא בי שמשא ע"ש אחד אתאי שבנתא קא קריה אבבא הגיעה השכנה והתחילה לדבר אמרה אמתיה השפחה שתיקו דרבי יתיב "שקט, רבי עושה עכשיו קידוש !" כיון דשמע שוב לא אתא שלא להוציא לעז על צדיקים הראשונים ומאז לא הגיע יותר, שלא יאמרו למה הוא בא ותנאים אחרים לא זכו לבוא.

"איזה שינה ישנתי !!!"

טיפש ! היית בתוך אוצרו של המלך ! רבינו הקדוש ירד לכאן
מעולם האמת ! תחשוב כמה אתה יכל להרוויח מדקה של
לימוד תורה בשבת !!! אוצרות שאי אפשר לתאר !!!

אומר הקב"ה : "בשבת, אתם חוזרים למצב שלפני חטא אדם
הראשון – ללא ל"ט מלאכות וללא ל"ט קללות !"
לעתיד לבוא, כשיגיע משיח, לא נצטרך יותר לעבוד. לכל יהודי
יהיו 2800 עבדים, על כל מצות ציצית שקיים. כל היום בבית
המדרש – עולם הבא !

יזכנו הקב"ה, שנזכה ללמוד בשבת ולעבוד את ה' ונזכה לגאולה השלמה במהרה בימינו אמן ואמן !!!